કારતક વદ ૧૩, બુધવાર તા. ૧૧-૧૨-૧૯૭૪
શ્લોક - ૧, પ્રવચન - ૧

આ એક સમાધિશતક નહિતર સમાધિતંત્ર શાસ્ત્ર છે. જેમાં આત્માને સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રની સમાધિ કેમ પ્રગટ થાય અને એના ફળરૂપે મોક્ષ કેમ થાય એની આમાં વ્યાખ્યા છે. સમાધિ શબ્દ આવે છે. લોગ્ગસમાં નથી આવતું? 'સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ.' એ સમાધિ ઝીણી વાત છે, ભાઈ! આત્મા આનંદ, જ્ઞાન સ્વરૂપ છે એનું અંદરમાં જ્ઞાનમાં વેદનમાં રાગ ને પુણ્ય-પાપના વેદનના વિકલ્પથી ભિન્ન પડી અને સ્વરૂપ શુદ્ધ ચૈતન્ય સર્વજ્ઞ પરમેશ્વર તીર્થંકરદેવે જે વસ્તુનું સ્વરૂપ આત્માનું કહ્યું તેવું અંતરમાં જાણીને અંદરમાં ઠરે એનું નામ મોક્ષનો માર્ગ

---

૪. શ્રી સમયસાર - નવી ગુ. આવૃત્તિ પૃ.૬, ૭.

છે, એનું નામ સમાધિતંત્ર છે. આહાહા..! ભારે વાત!

એ સમાધિતંત્ર. પૂજ્યપાદસ્વામી થયા છે. લગભગ ૫૦૦-૬૦૦ વર્ષ (થયા). વિક્રમ સંવત્. દિગંબર મુનિ હતા, સંત હતા. એમણે આ જગતના કલ્યાણ માટે આ એક સમાધિશતક બનાવ્યું છે. એની ટીકા કરનાર પ્રભાચંદ્ર છે. એમણે એમની ટીકા કરી. એનો મંગલાચરણનો શ્લોક પહેલો છે. સમાધિનો અર્થ આ બાવા ચડાવી દે છે સમાધિ એ સમાધિ નથી આ. લોગ્ગસમાં નથી આવતું? 'સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ.' પણ એને અર્થની ખબર ન મળે. સમાધિ શું કહેવાય. ગડિયા હાંકે જાય. પોપટભાઈ!

મુમુક્ષુ :- અમે ગડિયા જ હાંક્યા હતા.

ઉત્તર :- ગડિયા હાંક્યા હતા? આહાહા..!

આત્મા આનંદ અને જ્ઞાનસ્વરૂપ છે એ તો જાણનાર-દેખનાર એનો સ્વભાવ છે. સવારે જે આવ્યું હતું ને કે ભાઈ! દરેક વસ્તુની સમયની જે-તે કાળની પર્યાય જે કાળે ઊપજે, તે કાળમાં પૂર્વની પર્યાયનો વ્યય થાય અને ધ્રુવ એટલે વસ્તુ કાયમ રહે. એને જાણનારો જે છે આત્મા...આહાહા..! થાય તેને જાણે, વ્યય થાય તેને જાણે, ધ્રુવ રહે એને જાણે. આહાહા..! એવો એનો જ્ઞાનનો સ્વભાવ છે. અનંત કાળમાં સમ્યગ્દર્શન શું છે એને એણે જાણ્યું નથી, જોયું નથી, પ્રગટ કર્યું નથી. સમજાણું કાંઈ? એ વિના કરવું... કરવું... કરવું... કાંઈક વ્રત કરવા ને કાંઈક તપ કરવા અને કાંઈક તપસ્યા કરવી એ બધો વિકલ્પ છે, રાગ છે. આહાહા..!

મુમુક્ષુ :- કાંઈ ન કરવું એ તો અશુભભાવ છે. એના કરતાં શુભભાવ કરે તો?

ઉત્તર :- શુભભાવ છે એ વિકાર છે, દુઃખ છે.

અહીં તો શુભભાવને થવા કાળે જ્ઞાન એને જાણે એવી પર્યાય પણ સ્વતંત્ર ઉત્પન્ન થાય. આહાહા..! માર્ગ વીતરાગનો બહુ સૂક્ષ્મ છે. જગતને મળ્યો નથી. જૈનના નામે અજૈન પીરસાણું છે. આહાહા..! વીતરાગ સર્વજ્ઞ પરમાત્મા તીર્થંકરદેવ એમ કહે છે કે સમાધિ એટલે કે સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્ર. એટલે કે જ્ઞાયક ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન આત્મા એને દૃષ્ટિમાં લઈને તેની અનુભવ કરીને પ્રતીતિ કરવી અને એ સ્વરૂપમાં સ્થિર થવું તે ચારિત્ર. એ ત્રણ થઈને સમાધિ કહેવામાં આવે છે. બાવા ચડાવી દે સમાધિ એ નથી આ વાત. આહાહા..!

આત્મા ચૈતન્યઘન જે આનંદનો નાથ છે, એ અનાકુળ આનંદ અને શાંતિનો સ્વભાવ એનો-આત્માનો છે. એને પર્યાયમાં-એની દશામાં... એ વસ્તુ એવી છે ધ્રુવ, એની દશામાં એનું વેદન કરવું. આહાહા..! હું જ્ઞાન જ છું, આનંદ છું. એ ક્રિયાકાંડના જે વિકલ્પો ઉઠે છે એ પણ હું નહિ. આહાહા..! એવી આત્મ ચીજની અંદર સહજાનંદ સ્વરૂપ પ્રભુ આત્મા,

એની સન્મુખની દૃષ્ટિ, એના સન્મુખનું જ્ઞાન અને એના સન્મુખની સ્થિરતા (થવી), એને અહીંયાં મોક્ષનો માર્ગ કહે છે, એને અહીંયાં સમાધિ કહે છે. સમજાણું કાંઈ?

આચાર્ય તો કહે છે કે મોક્ષના અભિલાષી જીવને માટે હું આ એક મોક્ષનો માર્ગ સમાધિ કહીશ. જે અનંત કાળમાં એણે એક સમયમાત્ર પણ કરી નથી. જે કર્યું એણે પુણ્ય અને પાપના વિકલ્પોના દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, કામ ક્રોધાદિના ભાવ એ અશુભ. દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ, તપના ભાવ તે શુભ. બેય વિકલ્પ છે, બેય રાગ છે. આહાહા..! બેય અસમાધિ છે. એને એણે અનંત વાર કર્યું અને દુઃખી થઈને ચાર ગતિમાં રખડે છે. પણ એ પ્રભુ પોતે જે મૂળ સ્વભાવ એનો છે, જ્ઞાન ને આનંદ ને શાંત અકષાય સ્વભાવ (છે), એની અંતરમાં જઈને ઠરવું. સ્થિતપ્રજ્ઞ. આહાહા..! એ જ્ઞાનસ્વભાવ ચૈતન્ય વસ્તુમાં દૃષ્ટિ કરીને ઠરવું, એમાં આનંદની દશાનો અનુભવ થાય એને અહીંયાં મોક્ષનો માર્ગ કહે છે. એને અહીંયાં સમાધિ કહે છે. સમજાણું કાંઈ?

'સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ.' હે સિદ્ધ ભગવાન! આપતા નથી કાંઈ પરમાત્મા કોઈને. પણ એને પોતાની માગણીમાં 'સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ.' મારી આનંદ-શાંતિ, મારા સ્વરૂપમાં ઠરવું એવી જે સમાધિ એનું વરદાન હે પ્રભુ! મને આપો. આહાહા..! એ તો એક ભક્તિમાં માગણી છે. એ કંઈ આપતા નથી. પરમેશ્વર પાસે એની મુક્તિ નથી કે પરમેશ્વર એને આપે. તીર્થંકર સર્વજ્ઞદેવ પરમાત્મા, એની પાસે તો એની સમાધિ અને શાંતિ એની પાસે છે. એ કાંઈ બીજાને આપતા નથી. પણ વિનયવંતની એવી એક માગણીમાં ભાવ એવો આવે. હે પ્રભુ! મારો આનંદસ્વભાવ આપે જે વર્ણવ્યો અને કહ્યો એ મને સમાધિ આપો. આહાહા..! મને શાંતિ આપો શાંતિ. પુણ્ય-પાપના રાગ વિનાની દશા મને પ્રાપ્ત થાઓ. એમ કહેતા પ્રભુને કહે છે કે, મને આપો. એ આપતો નથી. ઈશ્વર કોઈ એવો નથી કે તને આપી દે કાંઈ. સમજાણું કાંઈ? આહાહા..!

આ પોતે જ ઈશ્વર છે. સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ સર્વજ્ઞ તીર્થંકરે જોયું એવું. સત્ નામ શાશ્વત કાયમ અને જેનો જ્ઞાન અને આનંદ, શાંતિ જેનો સ્વભાવ છે, એનું એ સ્વરૂપ છે. શાંતિ અને આનંદની એ આત્મા ખાણ છે. આહાહા..! એ ખાણમાં નજર દેતાં, બીજેથી નજર ઉઠાવી દઈ અને જ્યાં પૂર્ણ આનંદ પડ્યો છે પ્રભુ આત્મામાં, ભગવાને પ્રગટ કર્યો, એ અંદર હતો એમાંથી પ્રગટ કર્યો... આહાહા..! એ અતીન્દ્રિય આનંદનો સ્વાદ અંતરમાં આવવો એને અહીં સમાધિ અને એને મોક્ષનો માર્ગ કહે છે. ચંદુભાઈ! આવી વાત છે. આહાહા..! એણે અનંત કાળમાં એક સમયમાત્ર પણ પોતાની જાતને જાણી નહિ, જાતમાં ભાત પાડી નહિ, જાત શું એની ચીજ છે પ્રભુ આત્મા એને એણે ઓળખ્યો નહિ. એને એના વિશ્વાસમાં

એણે લીધો નહિ તો એમાં ઠરે તો ક્યાંથી? આવું વસ્તુનું સ્વરૂપ છે. એ કહે છે, જુઓ!

'મૂળ શ્લોક અને સંસ્કૃત ટીકાનો ગુજરાતી અનુવાદ મંગલાચરણ' કરે છે.

सिद्धं जिनेन्द्रमलमप्रतिमप्रबोधम्
निर्वाणमार्गममलं विबुधेन्द्रवन्द्यम्
संसारसागरसमुत्तरणप्रपोतं
वक्ष्ये समाधिशतकं प्रणिपत्य वीरम्।।

વીર પરમાત્મા તીર્થંકરદેવ પૂર્ણ આનંદને પ્રાપ્ત થયેલા પ્રભુ એને હું વંદન કરું છું કહે છે. એ **'સિદ્ધ,...'** થયા વીર. પોતાની દશા પૂર્ણ હતી તે પ્રગટ કરી પરમાત્માએ. **'અનુપમ જ્ઞાનવાન્,...'** વીર પરમાત્મા અનુપમ જ્ઞાનવાન્ (છે). જેના જ્ઞાનને કોઈ ઉપમા નથી. ઓહો..! સર્વજ્ઞ કેવળજ્ઞાની એટલે? આહાહા..! જેની એક સમયની જ્ઞાનની દશામાં ત્રણ કાળ ત્રણ લોકને જાણવારૂપે જ્ઞાનની પર્યાય પરિણમે. આહાહા..! એવા અનુપમ જ્ઞાનના ધરનારા પરમાત્મા, એને મંગલાચરણમાં વંદન કરું છું. સમજાણું કાંઈ?

'(અનંતજ્ઞાની),...' અનુપમજ્ઞાનનો અર્થ કર્યો છે. જેની જ્ઞાનની પર્યાય તીર્થંકરદેવની કેવળજ્ઞાનની અનુપમ જ્ઞાનપર્યાય! એને ઉપમા શું દેવી? ઓહોહો..! નમો અરિહંતાણં એવા જેણે રાગ ને દ્વેષ ને અજ્ઞાનરૂપી અરિને નાશ કર્યા અને જેણે કેવળજ્ઞાન અને આનંદ જેણે પ્રગટ કર્યા. આહાહા..! એવા અનંતજ્ઞાનવંત અનુપમજ્ઞાનધારી પ્રભુ અને **'નિર્વાણમાર્ગરૂપ, નિર્મળ...'** એ મોક્ષનો માર્ગ છે. વીર પોતે મોક્ષનો માર્ગ કહે છે અથવા એ પોતે મોક્ષના માર્ગ સ્વરૂપ છે. નિર્મળ મોક્ષનો માર્ગ. સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રને પ્રાપ્ત કરીને જેણે કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું.

'દેવેન્દ્રોથી વંદનીય...' જે દેવના ઇન્દ્રો પણ જેને વંદન કરે છે. સો ઇન્દ્રો વંદન કરે છે. આહાહા..! આ તો વીરશાસન ચાલે છે ને. ભગવાન મહાવીર પરમાત્માનું એટલે વીરશાસનમાં વીરને વંદન કર્યું પહેલું. આમ તો ભગવાન બિરાજે છે સીમંધર સ્વામી. મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સાક્ષાત્ તીર્થંકર પરમાત્મા કેવળજ્ઞાનીપણે સીમંધર સ્વામી મહાવિદેહમાં અત્યારે બિરાજે છે. કરોડ પૂર્વનું જેનું આયુષ્ય છે. પાંચસો ધનુષનો જેનો દેહ છે. બે હજાર હાથ ઊંચો જેનો દેહ. અત્યારે સામાયિકમાં નથી પ્રતિજ્ઞા લેતા આજ્ઞા? સીમંધર સ્વામી..

મુમુક્ષુ :- પડિક્કમણા વખતે લ્યે છે.

ઉત્તર :- પડિક્કમણા વખતે લે. પણ કોને ખબર શું છે? જય ભગવાન! એ સર્વજ્ઞ ભગવાન પરમાત્મા વર્તમાનમાં મનુષ્યદેહે બિરાજમાન છે. આ પૃથ્વી ઉપર મહાવિદેહમાં છે. એને વંદન ન કરતાં આમને કર્યું કેમ? કે એમનું વીરશાસન ચાલે છે. સમજાણું કાંઈ? અને

એકને વંદન કરતાં અનંતને વંદન એમાં આવી જાય છે. આહાહા..!

કહે છે કે જે '**દેવેન્દ્રોથી વંદનીય...**' દેવના ઇન્દ્રોથી પણ જે પૂજનીક છે. આહાહા..! '**તથા સંસાર-સાગરને પાર કરવા માટે ઉત્કૃષ્ટ નાવરૂપ-**' છે. નિમિત્તથી વાત છે ને. સર્વજ્ઞ પરમાત્મા વીતરાગ વીર પ્રભુ, એમને જે કેવળજ્ઞાન થયું અને પછી માર્ગ જે કહ્યો એ માર્ગ તો સંસાર સાગરને પાર ઉતરવા માટે નાવરૂપ છે. એમણે જે માર્ગ કહ્યો એમાં જે બેસે, એ નાવથી જેમ પાર પડે, એમ સંસારથી પાર પડે અને કાંઠે-મોક્ષ ચાલ્યો જાય. આહાહા..! પૂર્ણ શાંતિ અને આનંદનો સ્વભાવ પ્રભુનો, એમાં જે જાય, ઠરે.. ભગવાને એ જ નાવ કહી છે. સમજાણું કાંઈ? માર્ગ નિશ્ચય—સત્ય માર્ગ એવો ઝીણો છે કે લોકોને હાથ આવ્યો નથી અને સાંભળ્યો નથી. બહારની કડાકૂટમાં પડ્યા અને તત્ત્વ આખી વાત જે સત્ય છે એ આખી રહી ગઈ. અને જીવન એના ચાલ્યા જાય છે, ભાઈ! આવું જીવન દેહના અંતની સ્થિતિની સમીપ જાય છે. આહાહા..! એમાં જો આ કામ ન કર્યું... આહાહા..!

ભગવાન નાવ સમાન છે કહે છે. આહા..! ત્રણ લોકના નાથ વીર પરમાત્માએ કેવળજ્ઞાનની વ્યાખ્યાનું સ્વરૂપ કહ્યું, એ પામ્યા એની વાત કરી. અને એ કેમ પમાય એની એણે વાત કરી. આહાહા..! એ માર્ગ કાંઈ બહારથી આવતો નથી. અંદરમાં છે.

ભગવાન પૂર્ણાનંદનો નાથ આત્મા પૂર્ણ (સ્વરૂપ છે). દાખલો આમાં આપ્યો છે, જુઓ! આપણે લીંડીપીપરનો આપીએ છીએને એ આમાં આપ્યો છે અહીં. લીંડીપીપર નહિ? એણે સાંભળ્યું હતુંને આ સમાધિશતક? આમાં આવ્યું છે ક્યાંક લીંડીપીપરનો દાખલો. આત્મધર્મમાં છે .. ક્યાંક છે ખરું. લીંડીપીપરનો દાખલો છે ક્યાંક, હોં! લીંડીપીપર સમજાણી? આ પીપર નથી થાતી આ? ચોસઠ પહોર ઘૂંટે અને ચોસઠ પહોરી તિખાશ આવે. આ પીપર-પીપર. પીપરનો દાણો થાય છે ને. એય..! એ ક્યાંક આવ્યું છે ખરું. એણે સાંભળેલું ખરું ને. લીંડીપીપર. જુઓ! ૧૬મે પાને છે.

'**જેમ લીંડીપીપરના દાણે દાણે ચોસઠ પહોરી તીખાશની તાકાત ભરી છે...**' આ તો ઘણીવાર વ્યાખ્યાનમાં આપીએ છીએ ને. લીંડીપીપરનો દાણો નાનો, રંગે કાળો પણ એનામાં ચોસઠ પહોરી તીખાશ. એ તો હવે સો પૈસાનો રૂપિયો થયો ને? બાકી ચોસઠ પૈસે રૂપિયો હતો ને? એટલે ચોસઠ પૈસા એટલે રૂપિયે રૂપિયો ચોસઠ પહોરી તીખાશ અંદર ભરી છે. ઘૂંટવાથી આવે છે એ કાંઈ પીપરમાં બહારથી નથી આવતી. આહાહા..! એમાં ચોસઠ પહોરી તીખો રસ, તીખો રસ સોળ આના-રૂપિયે રૂપિયો-ચોસઠ પૈસા-ચોસઠ પહોરી પડ્યો છે. છે ને? '**તીખાશની તાકાત ભરી છે તેમ પ્રત્યેક આત્માનો સ્વભાવ પરિપૂર્ણ જ્ઞાન-આનંદથી ભરેલો છે,...**' આહાહા..! એ વાત એને બેસે. આ આત્મા દેહ પ્રમાણે

હોવા છતાં દેહના રજકણથી તો ભિન્ન તત્ત્વ છે પ્રભુ. આ તો માટી છે. વાણી માટી છે. એનાથી ભિન્ન ભગવાન ચૈતન્યસ્વરૂપ જે છે એ લીંડીપીપરની પેઠે, એમાં જેમ રૂપિયે રૂપિયો તીખાશ અને લીલો રંગ પડ્યો છે એમાં. બહારમાં કાળો છે અને અલ્પ તીખાશ છે એ રહેતી નથી પછી. અંદરમાં લીલો રંગ અને તીખાશ જે પૂરી છે એ પ્રગટ થાય છે. એમ ભગવાન આત્મામાં.. આહાહા..! શરીર પ્રમાણે એનું કદ હોવા છતાં અને પુણ્ય-પાપના મેલની કાળપ દેખાવા છતાં એના સ્વરૂપમાં તો પૂર્ણ પૂર્ણ જ્ઞાન અને પૂર્ણ આનંદ પડ્યો છે. કહો, સમજાણું કાંઈ? આહાહા..!

'પણ તેનો વિશ્વાસ કરી અંતર્મુખ થઈને તેમાં એકાગ્ર થાય તો તે જ્ઞાન-આનંદનો સ્વાદ અનુભવવામાં આવે.' આહાહા..! જેમ એ પીપરના દાણામાં ચોસઠ પહોર એટલે રૂપિયે રૂપિયો રસ તીખો અને રંગ લીલો પડ્યો છે, પણ પ્રગટ થાય ત્યારે એમાંથી બહાર આવે છે. એમ ભગવાન આત્મામાં જ્ઞાન અને આનંદની પૂર્ણ શક્તિ, પૂર્ણ શક્તિ અસ્તિ અત્યારે અહીં પડી છે અંદર. આહાહા..! એનો જ્યારે સ્વીકાર અંતર સન્મુખ થઈને જેવી રીતે છે પૂર્ણ આનંદ અને પૂર્ણ જ્ઞાન, એનો સમ્યક્ શ્રદ્ધામાં, સમ્યગ્જ્ઞાનમાં સ્વીકાર થાય ત્યારે એને આનંદની દશાનું વેદન આવે. આહાહા..! એ આનંદની દશાનું વેદન આવે એને ધર્મ કહીએ. આવો વીતરાગ ધર્મ છે, બાપુ! આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? બાકી બધી વાતું છે. આ કરો ને તે કરો ને અપવાસ કર્યા, આ કર્યા એ બધા વિકલ્પની જાત છે રાગની છે. આહાહા..! એની જાતમાં જઈને ભગવાન જાત એની ચોસઠ પહોરી જ્ઞાન અને આનંદથી પરિપૂર્ણ ભરેલો પ્રભુ છે. આ કેમ બેસે? અલ્પજ્ઞ દશામાં રહેલી રમતુંમાં એને આ પૂર્ણ છે એ કેમ બેસે અંદરમાં?

મુમુક્ષુ :- લીંડીપીપરનું બેસે છે.

ઉત્તર :- ઓલાનું બેસે. ઈ તો એણે ગાંધી પાસે સાંભળ્યું હોય.

વઢવાણમાં કરતાં. ડાહ્યા જેઠા હતા ને? ડાહ્યા જેઠા હતા વઢવાણમાં નહિ? રાયચંદ ગાંધીના વેવાઈ હતા. ઈ ઘરે કરી રાખતા. ૨૦૦, ૪૦૦, ૫૦૦ આ પીપર ચોસઠ પહોરી. ભૈયા બોલાવીને. ઘણાં વર્ષની વાત છે. (સંવત) ૧૯૭૬માં તો ગુજરી ગયા એ. ત્યારે હું ત્યાં હતો. ૭૬ની સાલમાં વઢવાણ ગુજરી ગયા. ડાહ્યા જેઠા. બીજા શું એના નાના ભાઈ? નાગર જેઠા. નાગર જેઠા. નાનો ભાઈ નાગરભાઈ. બધાને ઓળખું ને. કાપડની દુકાન (હતી). એ ઘરે ભૈયા પાસે ઘૂંટાવતા ચોસઠ પહોરી. ગૃહસ્થ માણસ ને. કોઈ ગરીબ માણસ આવે એને મફત આપે. અડધા ભાગ, પા ભાગ જેટલી હોય એટલી મફત. ૨૦૦, ૪૦૦, ૫૦૦ કરી રાખતા. એ ડાહ્યા જેઠા.

એમ સર્વજ્ઞે કરી રાખેલી વાત છે કહે છે. ડાહ્યો જેઠો. ડાહ્યો એ થયો જેઠો. આહાહા..! જેને અંતર અનંત જ્ઞાન અને આનંદ જે પડ્યું છે એને અંતર ઘૂંટીને સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર દ્વારા જેણે જ્યેષ્ઠપદ ડાહ્યાએ પ્રગટ કર્યું. એય..! એ અહીંયાં ભગવાન બીજાને આપે છે- કહે છે કે ભાઈ! તારું સ્વરૂપ આવું છે ને ભાઈ! આહાહા..! તારે ક્યાંય બહારથી લેવા જેવું એવું છે નહિ. આહાહા..! તને એ બેસતું નથી, ભાઈ! તારી નજરમાં એ આવ્યું નથી. એવું જ્ઞાન અને આનંદનું પૂર્ણ રૂપ એવું જે જીવ સ્વરૂપ, એવો જે આત્મભાવ.. આહાહા..! એને પ્રતીતમાં અને જ્ઞાનમાં જ્ઞેય તરીકે લેવો અને એમાં ઠરવું ત્યારે એને આનંદ અને જ્ઞાન જે શક્તિરૂપે હતા એ પર્યાયમાં જેમ ઓલી ચોસઠપહોરી તીખાશ બહાર આવે છે. પહેલા એક પહોર, બે પહોર, ચાર પહોર એમ આવે. એમ સાધક સ્વભાવમાં પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનમાં એ પૂરી પ્રગટતા પર્યાયમાં ન આવે. સમજાણું કાંઈ?

ઘૂંટતા તો પહેલું કાંઈ ચોસઠ પહોરી તરત થઈ જાય? પહેલી એક પહોરી, બે પહોરી, ચાર પહોરી એમ થાય. એમ ભગવાન આત્મા પૂર્ણ આનંદ અને જ્ઞાનના સ્વભાવથી ભરેલો પ્રભુ, એનું જે સમ્યગ્દર્શન અને જ્ઞાન થયું ત્યાં એને અમુક પહોરી જેમ તીખાશ પ્રગટી, એમ અમુક દશા પ્રગટી. અને એ દશા પ્રગટ થતાં અંદરમાં એકાગ્રતા કરતા... કરતા... કરતા... પૂર્ણ કેવળજ્ઞાન દશા પ્રગટ થઈ જાય. એ માર્ગને લઈને. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? એ ચૈતન્યના સ્વભાવમાં ઘૂંટવાથી, એકાગ્ર થવાથી એ કેવળજ્ઞાનરૂપી ચોસઠ પહોરી તીખાશ જેમ પ્રગટે એમ કેવળજ્ઞાન પરમાત્માને પ્રગટ્યું. એ જ વિધિએ પરમાત્માએ જગતને પ્રગટ કરવાની વિધિ કહી. અપૂર્વ વાત છે, બાપુ! લોકો માને છે કે આમ સામાયિક કરી, પડિક્કમણા કર્યા, આ પોષા કર્યા અને ધર્મ (થઈ ગયો). અરે..! ભાઈ! તને હજી ખબર નથી, બાપુ! સામાયિક કોને કહેવી? આહાહા..! અને પ્રતિક્રમણ કોને કહેવા? પૌષધ કોને કહેવા? આહાહા..! એ તો ભગવાન પૂર્ણ આનંદ અને જ્ઞાન સ્વરૂપે પૂર્ણ છે એની એકાગ્રતાથી જે પર્યાયમાં શુદ્ધિ, શાંતિ, વીતરાગતા, અતીન્દ્રિય આનંદ આવે એને પૌષધ અને એને સામાયિક કહે છે. પોપટભાઈ! આવી સામાયિક તો ઘણી કરી બીજી. દરિયાપરીના અપાસરે કરતા? વઢવાણ.

મુમુક્ષુ :- એક તો ..

ઉત્તર :- બેય. એ તો બધા અમેય કરતા, બાપુ! પહેલા અમારી દુકાનમાં. વસ્તુ શું હતી ખબર કોને હતી? દુકાન પાલેજમાં બધું અમે કરતા. સામાયિક કરતા, અપવાસ કરતા. ચાર ચાર (સામાયિક) એવું તો નહોતા કરતા. કારણ કે નાની ઉંમરને તે દિ'. આહાહા..! એનું ફળ મિથ્યાત્વ (છે). (એને) ધર્મ માન્યો. પોપટભાઈ! આહાહા..!

પ્રભુ કહે છે, એ તો નિર્વાણનો માર્ગ કહેનારા અથવા નિર્વાણનો માર્ગ જ પરમાત્મા

છે. એને જેણે ઓળખ્યા સર્વજ્ઞ પરમાત્માને, એની સમ્યક્ દૃષ્ટિ થઈ એ એની નાવ છે. એ ભગવાને કહેલી આ માર્ગની નાવમાં બેસે એને સંસારનો અંત આવ્યા રહે નહિ. આહાહા..! પણ બાપુ! માર્ગ બહુ ઝીણો હોં! માર્ગ કોઈ અપૂર્વ છે! દુનિયા માની બેસે છે કે અમે સાધુ થઈ ગયા, આ બાયડી-છોકરા છોડ્યા માટે સાધુ થયા. બાપુ! સાધુ(દશા) ઝીણી વાતું છે ભાઈ! સમજાણું કાંઈ? આહાહા..! હજી સમ્યગ્દર્શન કોને કહેવા એની ખબરું ન મળે અને એને સાધુપણા આવી જાય. આહાહા..!

કહે છે કે પ્રભુ પરમાત્મા પોતે નાવ છે કહે છે. આહાહા..! કીધું ને? '**સંસાર સાગરને પાર કરવા માટે ઉત્કૃષ્ટ નાવરૂપ-એવા વીર જિનેન્દ્ર...**' એમણે કહેલા ભાવને જે અંદર પ્રગટ કરે એ નાવ દ્વારા સંસારનો પાર આવે. સમજાણું કાંઈ? આહાહા..! '**એવા વીર જિનેન્દ્ર ભગવાનને પ્રણિપાત કરીને,...**' નમન કરીને '**હું સમાધિશતક કહીશ.**' ટીકાકાર કહે છે કે હું આ સમાધિશતકની ટીકા કરીશ.

હવે પોતે ગ્રંથકર્તા જે સિદ્ધાંત સમાધિશતક કર્તાપુરુષ મહામુનિ હતા. દિગંબર મુનિ. જૈનમાં જૈનપણે દિગંબર (રહેલા) મુનિને જ મુનિ કહેવામાં આવે છે. એવો અનાદિનો માર્ગ હતો. પછી લોકોએ ફેરવી નાખ્યો. સમજાણું કાંઈ? અનાદિ તીર્થંકરો સર્વજ્ઞો પરમેશ્વરો એમણે જે મુનિ માર્ગ કહ્યો એ તો અંતરમાં ત્રણ કષાયનો અભાવ થઈ અને વીતરાગતા અંદરમાં પ્રગટ થાય એની દશા નગ્ન થઈ જાય. એને વસ્ત્રનો કટકો પણ ન રહે. આહાહા..! એવા મુનિવર તે જંગલમાં વસે, એ ગામમાં હોય નહિ. સમજાણું કાંઈ? એવા સમાધિશતકના કરનારા મુનિ પૂજ્યપાદ એવા હતા. એ મુનિ પોતે. પરમ..., એમ કહેવામાં આવે છે કે ભગવાન પાસે ગયા હતા.

જેમ કુંદકુંદાચાર્ય સંવત્ ૪૯માં પરમાત્મા સીમંધર પરમાત્મા પાસે ગયા હતા. હજી સીમંધર ભગવાન તો બિરાજે છે. એમનું તો આયુષ્ય મોટું કરોડ પૂર્વનું. બિરાજે છે. મનુષ્યપણે સમવસરણમાં દિવ્યધ્વનિનો ઉપદેશ થાય છે. ઈચ્છા વિના ૐ ધ્વનિ નીકળે છે. ઈન્દ્રો અને ગણધરો સાંભળે છે, વાઘ અને સિંહ જંગલમાંથી આવીને પણ સાંભળે છે. મહાવિદેહ ક્ષેત્ર છે જમીન ઉપર. સમજાણું કાંઈ? ત્યાં આગળ આ પૂજ્યપાદ સ્વામી ગયા હતા એમ આવે છે. પહેલા લખ્યું છે એણે ઘણું બધું. પ્રસ્તાવનામાં. અને દેવો જેના પગ પૂજતા-પાદ પૂજ્ય-એવી તો જેની લબ્ધિ હતી. એવી એક લબ્ધિ હતી કે પગે ચોપડે તો અદ્ધર આકાશમાં ચાલ્યા જાય. મહાબ્રહ્મચારી બ્રાહ્મણ હતા. બ્રાહ્મણ. બ્રહ્મ ચિન્હે સો બ્રાહ્મણા. આત્મા બ્રહ્માનંદ ભગવાન સર્વજ્ઞે કહ્યો એવો આત્માને જાણીને અનુભવે તેને બ્રાહ્મણ કહીએ. સમજાણું કાંઈ? એ બ્રાહ્મણ થયા, બ્રાહ્મણ થયા સાચા. બ્રાહ્મણની નાતમાં જન્મેલા પણ પછી વીતરાગ

સર્વજ્ઞ પરમેશ્વરનો માર્ગ મળ્યો અંદરમાં.. આહાહા..! બાળ બ્રહ્મચારી હતા. સંવત્ ૫૦૦-૬૦૦ની લગભગ સાલમાં. સમંતભદ્રાચાર્યની પછી. સમંતભદ્રાચાર્ય દિગંબર મુનિ થયા એ ભગવાન પછી ૨૦૦ વર્ષે થયા. ભગવાન પછી ઘણા વર્ષે પણ સંવત ૨૦૦. વિક્રમ સંવત્ ૨૦૦. ભગવાન પછી ૪૦૦ વર્ષે. એના પછી આ થયા પૂજ્યપાદ સ્વામી. ઓહોહો..! ધર્મના થાંભલા. નગ્ન મુનિ દિંગબર. જેને એક વસ્ત્રનો કટકો ન હોય. સમજાણું કાંઈ? જેને એક મોરપીંછી અને કમંડળ બે ઉપકરણ હોય. અને અંતરની ઝુલતી દશા. જેમ હીંડોળે હીંચકે અને ઝુલે. એમ અંદરમાં અતીન્દ્રિય આનંદમાં ઘડીકમાં આવે, ઘડીકમાં વિકલ્પ ઉઠે જરી પંચ મહાવ્રતાદિનો. એ વિકલ્પ છે, રાગ છે. એવી દશામાં ઝુલતા. સમાધિશતકના કરનારા મુનિ એવા હતા. આહાહા..! અને જે મુનિ હોય એ બધા આવા જ હોય. સમજાણું કાંઈ? અત્યારે તો ઊંધું પડી ગયું. ગોટો થઈ ગયો છે બધો. વસ્ત્ર-પાત્ર રાખે. હજી તો શ્રદ્ધાની ખબર ન મળે. અમે આ મુનિ છીએ એને માને અને મનાવે છે. બધી દશાઓ ઊલટી છે, બાપુ! આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? ગિરધરભાઈ! આ બધા શેઠિયાઓ વઢવાણના.

કહે છે, '**પૂજ્યપાદસ્વામી...**' આ એનો અર્થ કર્યો પહેલો. પૂજ્યપાદસ્વામી આવા હતા. આહાહા..! બ્રાહ્મણ હતા પછી મુનિ થયા. આત્મજ્ઞાન થઈ, સ્વરૂપનું વેદન થઈ... આહાહા..! અને સમ્યગ્દર્શન (થયું). સમ્યગ્દર્શન એટલે આત્માના આનંદનું વેદન છે. આહાહા..! અને એમાં સ્વરૂપની રમણતામાં જામી ગયા. એવા જે '**પૂજ્યપાદસ્વામી (આ સમાધિતંત્રના રચયિતા)...**' વ્યવહારથી તો એમ કહેવાય ને? બાકી સવારમાં ના પાડી છે. કાલે. કાલે ને? શાસ્ત્રની રચના આત્મા કરી શકે નહિ. આહાહા..! એક અક્ષર જે છે એ અનંત રજકણથી બનેલો છે. એને આત્મા કરી ન શકે. આહાહા..! પણ નિમિત્ત કોણ હતું એમ જાણીને સમાધિશતક એમણે કર્યું એમ કહેવામાં આવે છે. આહાહા..!

એક અક્ષર જે આ બોલાય છે એ આત્માથી નથી બોલાતો. એ અક્ષર અનંતા રજકણથી બનેલી એક સ્કંધની દશા છે. આહાહા..! એને આત્મા અક્ષરને બનાવે એ ત્રણ કાળમાં બનતું નથી. પણ નિમિત્ત કોણ હતું એમ જણાવવા '**(સમાધિતંત્રના રચયિતા)...**' એમ કહ્યું. સમજાણું કાંઈ? આહાહા..! પર્યાયના સ્વકાળે પર્યાય થાય એમ જે કહ્યું છેને અને સ્વકાળે એ પૂર્વની પર્યાયનો વ્યય થાય એ પણ એ જ સમયે. અને ધ્રુવ (રહે). એમ કહીને એમ કહ્યું છે કે આત્મા તો જાણનાર જ છે, બસ. એ કોઈ પર્યાયને કરું એમ પણ નથી. આહાહા..! પર્યાયને કાળે પર્યાય થાય છે. પૂર્વની પર્યાયનો મિથ્યાત્વનો વ્યય થાય છે, સમકિતની ઉત્પત્તિ થાય છે, ધ્રુવપણે રહે છે એમ જ્ઞાન જાણે છે. આનું નામ જ્ઞાતા અને દૃષ્ટા વર્ણવ્યો છે. સમજાણું કાંઈ? આહાહા..!

એના જાણવા-દેખવાના સ્વભાવ સિવાય જો આઘે જઈને કંઈપણ માને કે મેં આ દયાનો ભાવ કર્યો, મેં પરની દયા પાળી, તદ્દન મિથ્યાત્વભાવ છે. મિથ્યાદષ્ટિ એની દષ્ટિમાં મિથ્યાત્વ છે. આહાહા..! પોપટભાઈ! કહો. આ લાદીનો ધંધો કર્યો મેં. વઢવાણથી ત્યાં ગયા તો કાંઈ ધંધો અને મહેનત કરી હશે તો પૈસા થયા હશે કે નહિ? એમ ને એમ થયા હશે? કો'ક કહે છે કે બે કરોડ થયા. કો'ક વળી કહે છે, પાંચ કરોડ થયા. કો'ક વળી એવું કહેતા હતા. એ રજકણો છે જડના, બાપુ! એ તો જડના કારણે આવ્યા છે. આત્માએ રાગ કર્યો રળવાનો માટે આવ્યા છે (એમ ત્રણ કાળમાં નથી).

મુમુક્ષુ :- અમારી પાસે શું કરવા આવ્યા?

ઉત્તર :- એની ક્ષેત્રાંતર થવાની એની શક્તિ છે તો એને કારણે આવે છે. ક્ષેત્રાંતર થવું (એવી) ક્રિયાવર્તી શક્તિ છે રજકણમાં. રજકણમાં ક્રિયાવર્તી એટલે ક્ષેત્રાંતર થવું એ એનો સ્વભાવ છે. એને કારણે એ અહીંયાં આવ્યા છે. એ પોપટભાઈને કારણે ત્યાં પૈસા નથી આવ્યા.

મુમુક્ષુ :- નિમિત્તપણું તો રાખવું ને?

ઉત્તર :- નિમિત્તની વ્યાખ્યા શું? એક હતો પુરુષાર્થ કરનારો રાગનો એટલું નિમિત્ત. પણ એથી પૈસા આવ્યા એને કારણે એ વાતમાં કાંઈ માલ નથી. મિથ્યાદષ્ટિ એમ માને કે હું આ રળ્યો માટે પૈસા આવ્યા. લ્યો! ઈ પણ લેતા ને (એક) દિવસના? કોર્ટમાં જતા. ૩૦ વર્ષ પહેલાંની વાત છે. ૨૦૦ રૂપિયા લેતા. આ રામજીભાઈ. કોર્ટમાં (જતા) તો હુશિયારીથી લેતા હતા ને?

મુમુક્ષુ :- મફત કોઈ દે?

ઉત્તર :- ધૂળેય નથી. એય..! આને આ જુઓને, પંદરસોનો પગાર છોડ્યો ને. પંદરસોનો પગાર મહિને. બ્રહ્મચારી છે. આ કાંતિભાઈ. એ પંદરસોનો પગાર માસિક છોડી દીધો. નોકરી છોડી દીધી. છોડી દીધી સાચી વાત? કોણ નોકરી કરતું હતું? ત્યાં રાગ કરતો હતો, રાગ. પ્લેનમાં આમ છે, આમ થાય ને આમ થાય. પ્લેનમાં હતા ને? મુંબઈ. પંદરસોનો (પગાર). ગયા વર્ષે છોડી દીધી નોકરી. અઢાર હજાર બાર મહિને. હવે એમાં ધૂળમાં શું છે?

ત્રણ લોકનો નાથ હાથ આવે ત્યાં લક્ષ્મીનો પાર નથી જેમાં. આહાહા..! ચૈતન્ય ભગવાન જેમાં અનંતી જ્ઞાન અને આનંદની લક્ષ્મી પડી છે. અરે..! તને કેમ બેસે? ભાઈ! આહાહા..! એક બીડી પીવે ત્યાં એને આમ થઈ જાય જાણે.. આહાહા..! મગજ તેજ થઈ ગયું જાણે. અને ચા પીવે સવારમાં પા શેર, દોઢ પા શેરનો ઉકાળો. ત્યારે એને મગજ સારું ઠીક થઈ જાય. આહાહા..! આવા વ્યસનના માનનારા. તારી ભ્રમણા છે પ્રભુ! તને, કહે છે. ભાઈ!

તું તો આનંદનો નાથ છો, જ્ઞાનનો સાગર છો. એ જ્ઞાનની ઉત્પત્તિ તારા સ્વભાવમાંથી આવેલી છે. આહાહા..! એ વાણી સાંભળવાથી પણ નહિ. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? આમ વીતરાગ સર્વજ્ઞનો માર્ગ તો આ છે. વાણીથી ત્યાં જ્ઞાન થતું નથી. આહાહા..!

એનો ભગવાન અંદર જે જ્ઞાનસ્વભાવે છે એનો પર્યાયમાં વિકાસ થાય છે, એ પર્યાયની ઉત્પત્તિ એને કારણે થાય છે. આહાહા..! એ સાંભળવાના લક્ષે જે જ્ઞાનની પર્યાય લક્ષમાં આવી, થઈ એ પણ કાંઈ સમ્યગ્જ્ઞાન નથી. આહાહા..! કેમ કે એ પરલક્ષમાં રહેતા પર્યાયનો વિકાસ થયો. એ આત્મજ્ઞાન નહિ, એ જ્ઞાનની દશા નહિ. આહાહા..! એ ઉપયોગ અચેતન જડ છે. આહાહા..! જેમાં ભગવાન આત્મા જ્ઞાયકસ્વરૂપે બિરાજમાન અંદર છે. એ કળી ખીલે અંદરથી. એના સ્વભાવ ઉપર દૃષ્ટિ જતાં એ શક્તિમાંથી વ્યક્તતા જ્ઞાનની અંશે શાંતિ અને આનંદ લેતી દશા જે પ્રગટ થાય તેને જ્ઞાન કહે છે. વીતરાગના માર્ગમાં જ્ઞાનની વાતું જુદી, બાપુ! આખી દુનિયાથી જુદી છે. અને આવું સ્વરૂપ વીતરાગ સર્વજ્ઞ સિવાય ક્યાંય છે નહિ, કોઈએ કહ્યું નથી, કોઈએ જાણ્યું નથી. સમજાણું કાંઈ? આહાહા..!

આવા સમાધિતંત્રના રચનારા મુનિ, વીતરાગી સંત આનંદકંદમાં ઝુલનારા. આહાહા..! જેને વસ્ત્રનો કટકો પણ ન હોય. અને આચાર્ય તો કહે છે કે વસ્ત્રનો કટકો રાખીને પણ અમે મુનિ છીએ એમ માને, મનાવે, નિગોદમાં જશે. એય..! પોપટભાઈ! બાપા! માર્ગ એવો ઝીણો છે, ભાઈ! આહાહા..! વીતરાગ સર્વજ્ઞનો માર્ગ એવો છે કે એવું ક્યાંય બીજે મળે એવું છે નહિ. સમજાણું કાંઈ? એવા આ મુનિ હતા. બાળ બ્રહ્મચારી અતીન્દ્રિય આનંદમાં ઝુલનારા. ઝુલતા ઝુલતા વિકલ્પ એક આવ્યો વૃત્તિ ઉઠી શુભરાગ, એના એ કર્તા નહોતા. અને આ શાસ્ત્રના શબ્દોની રચના શબ્દોથી થઈ છે. આહાહા..! ભારે! એ તો સવારમાં જ કહ્યું ને? .. કાલે કહ્યું હતું ને?

આ વાણી જડ એ ધ્વનિ જડનો છે. એ આત્મા કરે? આત્મા તો જ્ઞાનસ્વરૂપ છે એમાંથી વાણીનું ઉઠવું ક્યાંથી થાય? વાણીનું ઉઠવું થાય છે એ જડમાંથી, પરમાણુમાંથી, રજકણમાંથી, પુદ્‌ગલમાંથી થાય છે. આહાહા..! અરે..! કેમ બેસે એને વાત? એ અજીવની પર્યાય થાય એને એમ માને કે મારાથી થઈ. એણે જીવને અજીવ માન્યો. આહાહા..! એણે જીવને અજીવ માન્યો એને મિથ્યાત્વનું પાપ લાગે છે. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ?

'મુમુક્ષુઓને મોક્ષનો ઉપાય...' હવે આ રચીને શું એમાં બતાવ્યું છે? **'મુમુક્ષુઓને...'** ભાષા એમ છે ને? આહાહા..! જેને અંતરમાં પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ પ્રગટ કરવાની જિજ્ઞાસા છે એને મુમુક્ષુ કહેવામાં આવે છે. જેને આત્મા પૂર્ણ આનંદરૂપી મુક્તિ-અનંત કેવળજ્ઞાનરૂપી દશારૂપી મુક્તિ એની જેને જિજ્ઞાસા છે. એને અહીંયાં મુમુક્ષુ-ધર્મના ઇચ્છકો એને કહેવામાં આવે છે.

આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? પુણ્યને કરવું ને આ છોડવું ને આ મૂકવું એ એ નહિ. આહાહા..! જેવું એનું મુક્ત સ્વરૂપ છે, પ્રભુનું મુક્ત સ્વરૂપ જ છે અંદર. આત્મા મુક્ત છે. વસ્તુ મુક્ત છે. રાગથી ભિન્ન વસ્તુ છે. આહાહા..! એવી જ ભિન્નતાની જેની દશા પ્રગટ કરવાની ભાવના છે એને ધર્મી જીવની જિજ્ઞાસાવાળા એને કહીએ. આહાહા..! એને ધર્મની જિજ્ઞાસાવાળા કહીએ.

એને '**મોક્ષનો ઉપાય...**' પૂર્ણાનંદની પ્રાપ્તિ અનંત સિદ્ધપદ જે છે, સિદ્ધપદ જે છે મોક્ષપદ એ પર્યાય છે. સિદ્ધપદ-મોક્ષપદ એ પર્યાય છે-અવસ્થા છે. એવા '**મોક્ષનો ઉપાય...**' એની પર્યાયની પ્રાપ્તિનો ઉપાય '**અને મોક્ષનું સ્વરૂપ...**' આત્માના મોક્ષમાર્ગથી અંતર સ્વરૂપની દૃષ્ટિ, જ્ઞાન અને રમણતાના નિર્વિકલ્પભાવથી જે પૂર્ણ મોક્ષદશા પ્રગટે એની વાત કહેશું, કહે છે. મુમુક્ષુઓને મોક્ષનો ઉપાય અને મોક્ષની વાતું કહેશું. આહાહા..! એને પુણ્ય આમ થાય અને પછી એના ફળમાં આમ થાય અને એના ફળમાં આ થાય. એ વાત અમે નહિ કરીએ. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ?

મુમુક્ષુ :- ..

ઉત્તર :- એ વાત આવે પણ એ વાત વીતરાગતા માટે આવે. સમજાણું કાંઈ? પુણ્યના પરિણામ રાગ છે અને રાગથી બંધન છે. એ વાત વીતરાગતા બતાવવા માટે આવે. ઉપાય બતાવવા માટે આવે એમ કહે છે. પણ એ રાખવા લાયક છે અને કરવાલાયક છે એમ ન આવે. આહાહા..! ચંદુભાઈ! આવી વાતું છે, બાપુ! દુનિયાથી વીતરાગનો માર્ગ કોઈ જુદો છે.

એ '**સ્વરૂપ બતાવવાની કામનાથી...**' એટલે ઈચ્છા-વૃત્તિ ઉઠી છે. '**તથા નિર્વિઘ્ને શાસ્ત્રની પરિસમાપ્તિ-**' મંગળિક છે ને. શાસ્ત્ર પૂર્ણ થાય, ભાવ પૂરા થાય. એ '**આદિરૂપ ફળની અભિલાષાથી ઈષ્ટદેવતાવિશેષને નમસ્કાર કરીને કહે છે :-**' લ્યો! હવે પોતે સમાધિશતકના કર્તા જે પૂજ્યપાદસ્વામી સંત મુનિ દિગંબર મુનિ. જૈનદર્શનમાં અનાદિનો દિગંબર મુનિનો જ ધર્મ હતો. અનાદિનો એ માર્ગ છે. મહાવિદેહમાં એ માર્ગ છે. પછી તો આ વચમાં દુકાળ પડ્યા બહાર, એમાંથી આ શ્વેતાંબર પંથ નીકળ્યો. એ વસ્તુની દૃષ્ટિથી વિપરીતથી નીકળ્યો છે. બાપુ! આકરું પડે, ભાઈ! સમજાણું?

ભગવાન પછી ૬૦૦ વર્ષે શ્વેતાંબર પંથ નીકળ્યો જૈનમાંથી. સનાતન જૈનમાંથી વિપરીત દૃષ્ટિ થઈને એ પંથ નીકળ્યો. અને એનાથી આ સ્થાનકવાસી પંથ તો પછી, પંદરસો વર્ષ પછી નીકળ્યો. એમાંથી-શ્વેતાંબરમાંથી (નીકળ્યો છે). આહાહા..! અરેરે..! એ પણ વિપરીત દૃષ્ટિ થઈને એમાંથી નીકળ્યો. એને જૈનધર્મ કહેતા નથી. ચંદુભાઈ! આવું બાપુ છે આકરું બહુ છે. ગળે ઉતરવું કઠણ બહુ માણસને. એય..! પોપટભાઈ! જેમાં પડ્યા એને માનીને બેઠા હોય છે, એમાંથી એને કહેવું કે આ માર્ગ નહિ. આહાહા..! સ્વરૂપચંદભાઈ! સત્ય તો

આ છે, પ્રભુ! આહાહા..! આવા જે દિગંબર સંત જે અનાદિની ચીજ છે, એ ચીજ એ દિગંબર સંત કહે છે કે હું મોક્ષની કામના, મોક્ષનું સ્વરૂપ બતાવવાની ઇચ્છા, વૃત્તિ, કલ્પના થઈ છે વિકલ્પ, તેથી આ શાસ્ત્ર થાય છે, શાસ્ત્ર થાય છે એને રચાય છે એમ કહેવામાં આવે છે.

પહેલો શ્લોક. મુનિઓ તો જંગલમાં રહેતા. ભગવાન વખતમાં અને ભગવાન પછી ૬૦૦ વર્ષ સુધી. સંતો જંગલમાં રહેતા. ગામમાં મુનિ આવે નહિ. ગામમાં ભીક્ષા માટે આવે. પછી ભીક્ષા લઈને ચાલ્યા જાય. સમજાય છે કાંઈ? એમાં ભીક્ષા માટે આવ્યા હોય અને કોઈ માણસ ભેગા થયા હોય તો કંઈક પ્રરૂપણા આવે તો આવી જાય. આહાહા..! આવું અનાદિ સનાતન વીતરાગ માર્ગનું સ્વરૂપ હતું. એ વીતરાગ માર્ગના સ્વરૂપવાન પોતે સમાધિશતક કરનારા, એ કહે છે હું મંગળિક કરું છું. ટીકાકારે મંગળિક કર્યું પહેલું.

येनात्माऽबुद्धयतात्मैव परत्वेनैव चापरम्।
अक्षयानन्तबोधाय तस्मै सिद्धात्मने नमः।।१।।

એનો '**અર્થ :- જેનાથી આત્મા આત્મા રૂપે જ જણાયો...**' છે. આહાહા..! પોતે પોતાની વાત કરે છે. મને મારો આત્મા મારા ભાનથી-જ્ઞાનથી જણાયો છે. આહાહા..! '**અને...**' '(अपरं परत्वेन एव)' '**પર પરરૂપે જ જણાયું...**' છે. આહાહા..! હું એક જ્ઞાનસ્વરૂપી ભગવાન છું એમ મને જણાણું છે અને આ દયા-દાન વિકલ્પાદિ વૃત્તિ ઉઠે છે એ પર છે એમ મને જણાયું છે. સમજાણું કાંઈ? સ્વ છે તે સ્વપણે જણાયું છે. જ્ઞાન અને આનંદનો નાથ પ્રભુ હું સ્વ છું તે જણાયું છે. અને રાગાદિ શરીરાદિ, વાણી, આદિ, કર્મ આદિ એ બધા પર છે તેમ પરપણે જણાયા છે. આહાહા..! સમજાણું કાંઈ? જુઓ! આનું નામ ભેદજ્ઞાન. આનું નામ સમ્યગ્દર્શનની જ્ઞાનની કળા. આહાહા..!

'**જેનાથી...**' '**आत्मा आत्मा एव**' '**एव**' છે ને? ... આહાહા..! '**અને...**' '**अपरं परत्वेन एव**' '**પર પરરૂપે જ જણાયું તે...**' '**अक्षयानन्तबोधाय**' આહાહા..! '**અવિનાશી અનંત જ્ઞાનસ્વરૂપ સિદ્ધાત્માને નમસ્કાર હો!**' જેને આવું જણાણું એને નમસ્કાર. મને પણ આમ જણાયું એને હું મને નમસ્કાર કરું છું. આહાહા..! ભગવાન આત્મા આનંદ અને જ્ઞાનસ્વરૂપે બિરાજમાન છે. એમ અંતરમાં ભાનમાં જણાયું છે. રાગાદિ પર છે તેમ જણાયું છે. એવો જે સિદ્ધ ભગવાન અથવા સિદ્ધ સ્વરૂપ મારું એને હું નમસ્કાર કરું છું. સમજાણું કાંઈ? એમ કરીને આ મંગલાચરણ-મંગલિક કર્યું છે. સિદ્ધાત્માને '**અવિનાશી અનંત જ્ઞાનસ્વરૂપ...**' સિદ્ધ ભગવાન, જેને પૂર્ણ જ્ઞાન અને આનંદ થયો, એણે પરને પર જાણ્યું, સ્વને સ્વ જાણ્યું એવું કેવળજ્ઞાન પ્રગટ થયું. એવો જ તે હું પણ એવો જ છું. આહાહા..! એને નમસ્કાર કરું છું. હવે એની ટીકા આવશે. (શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)